

WSPOMNIENIE

TABOROWYCH

Otwarcie wystawy fotograficznej i recital Sióstr Matkowskich w Szczecinku z okazji 50. rocznicy przymusowej akcji osiedleńczej Romów w Polsce.

W niedzielne popołudnie 12.10.2014 r. mieszkańcy Szczecinka i okolic oraz Romowie przybyli z całej Polski, mieli okazję zapoznać się z historią, tradycją romską oraz ubogacić się tą niepowtarzalną kulturą. Tego dnia w holu i sali szczecineckiego Kina Wolność odbyły się dwie piękne imprezy kulturalne.

Najpierw o godz. 16:30 w Kinie Wolność w Szczecinku miało miejsce otwarcie wystawy fotograficznej z okazji 50 rocznicy przymusowej akcji osiedleńczej Romów w Polsce. Została ona w całości poświęcona wielkiej wędrówce, jaką Romowie prowadzili w taborach. Wystawę zorganizował Związek Romów Polskich przy pomocy SAPIK-u, czyli Samorządowej Agencji Promocji i Kultury w Szczecinku.

Wszystkie osoby ze społeczności romskiej i nieromskiej, które tego dnia zechciały zobaczyć niniejszą wystawę fotograficzną mogły zobaczyć lub przypomnieć sobie, jak wyglądało ponad pół wieku temu taborowe życie Romów.

Zdjęcia, które zostały wykorzystane w wystawie pochodzą z zasobów Muzeum Etnograficznego w Tarnowie oraz z Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu.

Wystawę otworzył Roman Chojnacki - Prezes Związku Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku, który w kilku słowach podziękował wszystkim za liczne przybycie, za chęć zapoznania się z historią i kulturą romską. Przypomnił jak bardzo ważną i tragiczną dla Romów jest ta rocznica, kiedy to w wyniku działań administracyjnych ówczesnych władz półwieku temu w przymusowy sposób nakazano Romom zakończyć

Swoją obecnością na koncercie i wystawie zaszczytili nas przedstawiciele władz miasta Szczecinek, w tym sam Burmistrz Jerzy Hardie-Douglas, który wygłosił krótkie przemówienie, w trakcie którego wyraził swoje zadowolenie z działań realizowanych przez Związek Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku.

ważny etap, jakim był koczowniczy, wędrowny tryb życia prowadzony w taborach.

Później wędrowkę Romów oraz krótki rys historyczny przymusowej akcji osiedleńczej Romów w Polsce, przedstawił wszystkim zgromadzonym Andrzej Sochaj - Sekretarz Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu, który działa przy Związku Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku. Przypomniął, w jaki sposób zakończył się dla Romów czas „wielkiej wędrowki” a nastąpił okres „wielkiego postępu”, kiedy tabory zniknęły z polskich tras.

Następnie Prezes poprosił obecnego na uroczystości Burmistrza Miasta Szczecinka - Jerzego Hardie-Douglassa o zabranie głosu. Burmistrz podziękował Romom za to, że są; za to, że Związek Romów Polskich ma swoją siedzibę w Szczecinku; za to, co robi dla Romów i dla lokalnej społeczności oraz za to, że rozśławia Szczecinek w Polsce.

Wystawa upamiętniająca tabory Romów została sfinansowana ze środków Programu Działaj Lokalnie VIII Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Ośrodka Działaj Lokalnie w Szczecinku.

Wystawę można było oglądać w holu Kina Wolność przez cały tydzień.

Później Roman Chojnacki - Prezes Związku Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku zaprosił wszystkich obecnych do sali Kina Wolność na recital Sióstr Matkowskich „Romanse w Cieniu Skrzypiec”. Siostrą towarzyszył zespół złożony z muzyków z krakowskiej Piwnicy Pod Baranami w składzie: Michał Półtorak - skrzypce i mandolina, Jakub Mietła - akordeon, Piotr Gorka - kontrabas.

Koncert rozpoczął się o godz. 17:00. Pierwszym zaprezentowanym utworem był romski hymn „Gelem,

gelem” zaśpiewany przez Siostry Matkowskie zarówno w języku romskim jak i po polsku. Ponadto w repertuarze niezwykle utalentowanych i charyzmatycznych romskich sióstr - Justyny i Magdaleny Matkowskich znalazły się romanse cygańskie oraz rosyjskie i pieśni bałkańskie. Tego wieczoru, oprócz romskiego hymnu, można było usłyszeć następujące utwory: „Ederlezi”, „Kaj o bergi”, „Lela pala tute”, „Bachciory”, „Ciritu cirno”, „Kałe bała + Usti usti + Joj momo”, „Opa cupa”, „Me na som raniasa”, „Duj duj”.

Dla licznie zgromadzonej (nie tylko romskiej) publiczności było to wy-

Wydarzenia w Kinie Wolność zgromadziły szeroką i różnorodną publiczność. Największą grupę widzów wernisażu i koncertu stanowili jednak Romowie z całej Polski. Zgromadzeni żywo reagowali na stare fotografie. Starsi Romowie z nostalgią wspominali taborowe czasy.

darzenie bardzo wzruszające, które na chwilę przeniosło ich w czasy taborów. Po koncercie Siostry Matkowskie podziękowały Prezesowi Związku Romów Polskich za umożliwienie im występu w Szczecinku.

Recital spotkał się żywiołowym i serdecznym przyjęciem publiczności oraz lokalnych środków masowego przekazu. Dzięki temu niezapomnianemu występowi szerokiemu gronu odbiorców wywodzących się ze społeczności romskiej i nieromskiej zostało ukazane piękno i bogactwo tradycyjnej muzyki cygańskiej, rosyjskiej oraz bałkańskiej, niestylizowanej oraz obalony został stereotyp Roma, który często opiera się na niepełnej i fałszywej wiedzy.

Siostry Matkowskie i ich muzycy porwali publiczność, która chętnie klaskała do rytmu wykonywanych utworów i śpiewała wraz z zespołem znane romskie piosenki. Część muzyczną recitalu doskonale dopełniał żywiołowy taniec siostr, w tym m.in. charyzmatyczne flamenco.

Koncert mógł się odbyć dzięki finansowemu wsparciu Starostwa Powiatowego w Szczecinku oraz Urzędu Miasta Szczecinek.

*Andrzej Sochaj
Fot. Agnieszka Huczko*

Ando dyves 12 oktobro dre Szczecinko isys phirady wystawa zdjęciengry pał 50 rocznica syr vgeja zakono komunistyczno kaj na sys frei Romenge te tradet pe veša. Pošli wystawa isys też kerdo koncerto romano. Pe wystawa i koncerto

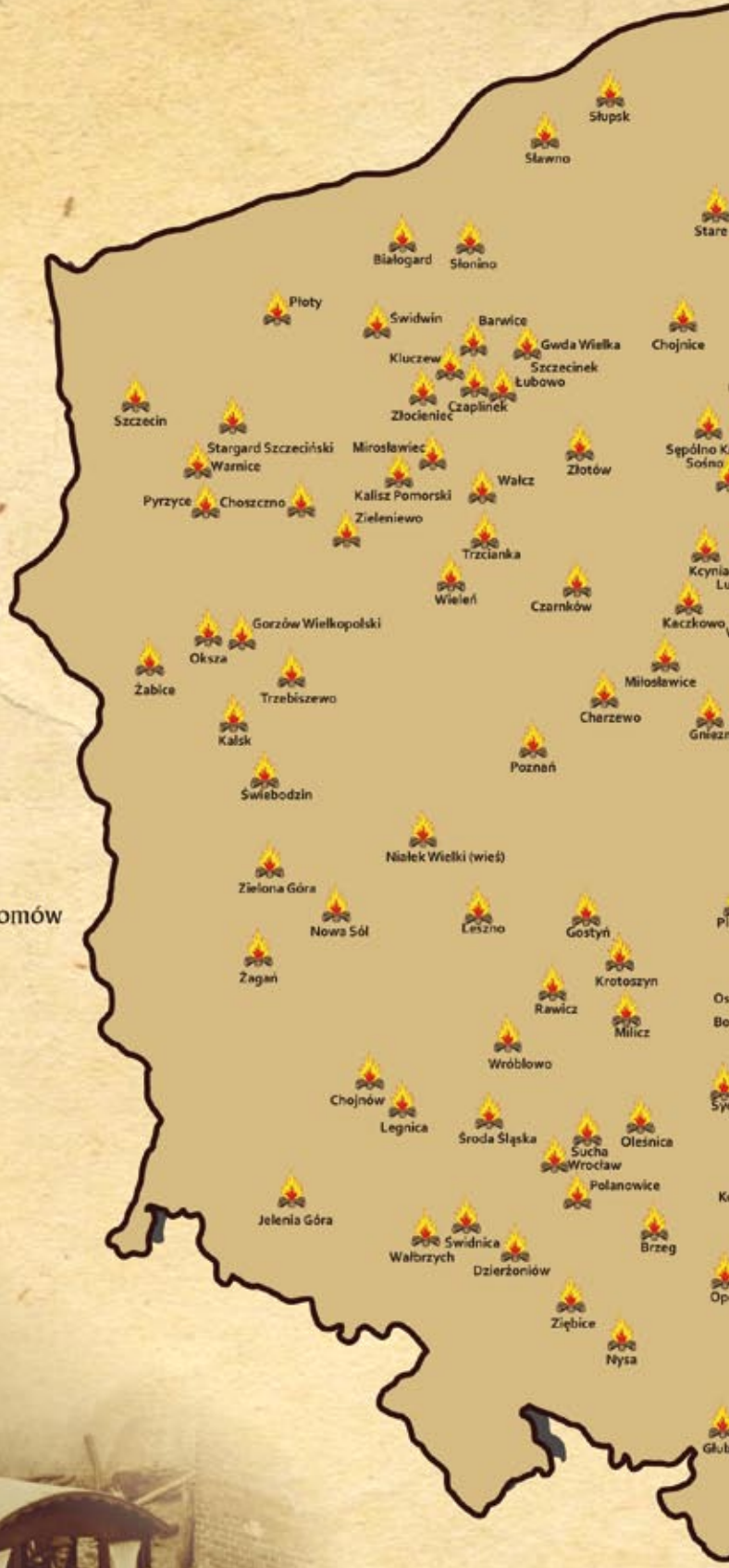
javne Roma cełe Polskatyr, javne też gadže i šeratune forostyr. Wystawa phiradža Prezeso dre Romano Związko dre Szczecinko, a pošli łestyr przeni phenelys Burmistrzo, savo pheńdža varykicy šukar łava pał dova syr but Romano Związko keret jamare nacjake. 30 bare zdjęci kaj sykaven Romen dre dżipen vešitko isys vythode dre kino pełde kurko čiro. Sare zgodnie phenenys kaj dasai wystawa isys but potrebno kaj manuša te przybiširen peske doła čiry. Ke phure Roma kaj rypyren vešitko dżipen isys dyčte jasfa dre jakha i tęsknota pał dova romano dżipen.

Miejscowości w Polsce,
 jakie udało się ustalić,
 gdzie w latach 1945-1980
 przebywały (zatrzymywały się)
 romskie tabory:
 na podstawie
 Zasobów Archiwum i Biblioteki
 Instytutu Pamięci
 i Dziedzictwa Romów
 oraz ofiar Holokaustu

Opracowanie:
 Roman Chojnacki - Prezes Związku Romów Polskich,
 Andrzej Sochaj - Sekretarz Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów
 oraz Ofiar Holokaustu, Związek Romów Polskich
 z siedzibą w Szczecinku
 Szczecinek, 2014

Tabor cygański, 1963 r.
 Zdjęcie z zasobów Archiwum Muzeum Etnograficznego w Tarnowie.

Memories of the Gypsy caravans days.

Photo exhibition and concert of Roma band in Szczecinek to commemorate the 50th anniversary of the forced settlement action of Roma in Poland.

On the 12th of October inhabitants of Szczecinek and Roma from Poland have had the opportunity to participate in the event organized to commemorate the 50th anniversary of the forced settlement action of Roma in Poland. During the celebrations invited guests could familiarize themselves with the unique culture and Romani tradition. Celebrations were held in the Cinema "Wolność" in Szczecinek.

The event began at 4.30 P.M. The photo exhibition was organized by Polish Roma Union and SAPIK in Szczecinek. All photos presented at the exhibition come from the Ethnographic Museum in Tarnów and from the Institute of the Memory of Romani Heritage and Victims of Holocaust. The Exhibition was opened by Mr Roman Chojnacki who is the President of Polish Roma Union based in Szczecinek. Mr Chojnacki welcomed the guests and reminded about the tragic and important meaning of this anniversary for all Roma and mentioned about the impact which had the forced settlement on Romani nation. Romani people were forced to end very important stage in their life - nomadic lifestyle.

Andrzej Sochaj who is the secretary of the Institute of the Memory of Romani Heritage and Victims of Holocaust in Szczecinek reminded how the period of the "great migra-

tion" ended and how the "great settlement" has begun.

Mr Chojnacki asked Mr Jerzy Hardie-Douglas who is the Mayor of Szczecinek to make a speech. The Mayor said how important is the activity of Polish Roma Union for Roma and for the local community.

The photo exhibition was financed from the the Programme Act Locally VII of Polish - American Freedom Foundation realized by the Academy for the Development of Philanthropy in Poland and by the Centre Act Locally in Szczecinek. The exhibition was available for the guests all week in the Cinema "Wolność" in Szczecinek.

After the exhibition, the President of Polish Roma Union invited all participants of the event for the concert Romances in the shadow of the violin performed by Matkowskie Sisters were accompanied by the team of musicians from the Cellar under the Rams: Michał Półtorak - violin and mandolin, Jakub Mietła - accordion, Piotr Gorka - double bass. The con-

cert began at 5 P.M. First presented song was Romani anthem "Gelem Gelem" sang by Sisters in Polish and Romanes. During the concert apart from romani anthem, invited guests were able to hear many songs like: „Ederlezi”, „Kaj o bergi”, „Lela palatute”, „Bachciory”, „Ciri tu cirno”, „Kałe bała + Usti usti + Joj momo”, „Opa cupa”, „Me na som raniasa”, „Duj duj”.

It was important celebration for all Roma and Polish guests that gave the possibility to move into the times of Gypsy travels. After the concert Sisters thanked to Mr Chojnacki for the possibility to sing for Romani people in Szczecinek. During the concert people could see the whole beauty and richness of the Gypsy, Russian and Balkan music. Participants of the concert could admire the true and beautiful image of Roma without any stereotypes.

Concert could be held thanks to the financial support from the Poviast Office and City Hall in Szczecinek.

tłumaczyła Emilia Komicz

Roma Atmo

6 2014
(54)

ISSN 1896-4427

Wystawa, koncert

**i konferencja
w Szczecinku**